

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 15 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl., po jeden mesec 1 gl. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za jeden mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se za 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani v Frana Kolmana hiši, „Gledališka stolba“.

Upravništvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

O zavarovanji delavcev proti nezgodam.

Ministerski naš predsednik grof Taaffe je svoj znani govor v opravičevanje izjemnih naredeb končal z opominom, državni zbor naj bi gledal kmalu sklepati in skleniti o vladnej predlogi za stran zavarovanji delavcev proti nezgodam (Unfallversicherungsgesetz), češ da ne izjemne naredeb, nego dobri zakoni so v stanu zbegani delavski stan zadovoljiti in rešiti.

Z omenjeno predlogo stopila je vlada pred državne poslance koj začetkom letošnjega zasedanja, in v seji 7. dne decembra vlni vršilo se je te predloge prvo branje. V debati je levičar Neuwirth predloženi načrt kritikoval v tehniškem oziru ter omenjal, da se načrt preveč naslanja na nemški zakon o zavarovanji delavskih nezgod, kateri pa da stoji na pomanjkljivej podlagi, ker se ni ozira jemalo na potrebne statistične date; dalje bi se bilo v načrtu čisto pozabilo na etično stališče, a nahajalo bi se v njem še mnogo drugih napak. Temu nasproti ugovarjal je vladni zastopnik dr. Steinbach, da si je sicer predloženi zakon dokaj načel izposodil pri načrtu nemške države, a v podrobnem sta si večinoma popolnem različna in tuja; to da je res nov načrt, poskus, ustanoviti samoupravne organe; statistike se ni na pomoč klicalo, ker je o delavskih nezgodah sploh dosedaj še nihče pisal ni. Neuwirth je predlagal, da naj bi se najprvo poseben odsek ali pa socijalno-politični odsek posvetoval o le-tem načrtu, a obveljal je vit. Grocholskega predlog, po katerem je nasvetovani zakon prišel pred obrtni odsek. Te dni pa se napoveduje, da bode rečena predloga vladna prišla zopet v državno zbornico v jednej prihodnjih sej. Vlada, kakor je že iz Taaffejevega govora videti, rešitve te zadeve nujno želi in ob jednem kaže, da njej je odločno mari, uresničevati točke svojega socijalnega programa.

Povsodi pripoznana je potreba, da morajo zakoni pomagati delavcem, katere služba brez lastne njih krivde pahne v nezgodo in nesrečo; ta potreba je jako nujna tudi v Avstriji, zlasti po deželah, kjer mnoge tovarne in velika podjetja potrebujejo in v se vlečejo ogromne delavske moči; s pravično in ljudomilo urejenim življenjem delavskega stanú po onih deželah je pa tudi jez postavljen nezadovoljnosti in obupnosti, ki bi se imela kužno razširiti tudi še po drugih naših deželah.

Kakor znano predložil je knez Bismarck še poprej nemškemu državnemu zboru zakon o dolžnosti jamčenja; a le-ta predloga je baš zbog svoje osnovne misli, zbog dolžnosti jamčenja naletela na hudo nssprotje. Odločni ugovori so se oglašili in naštevati slabe strani zakonitih določb, ki hočejo odškodovati nesrečne žrtve svojega težkega stanú, če visijo na dolžnosti jamčenja in pa zavarovanji proti nezgodam; zlasti se je poudarjalo nepri-liko, ki izvira iz tega, da se mora v tem slučaju pravdo začeti, ker jamčujoči podjetnik zahteva za odškodnino tožiti ga pri pravrednem sodišči, zato da je za vse eventuelno varen, kadar bi iskal svojega povratila.

Naša vlada se je ognila nevarnih pečin, ob katerih se je ustavljala bila nakana državnega kancelarja. Predlog naše vlade nasvetuje ustanoviti zavarovalnice, katere bi država nadzirala in njim porok bila; njih člani so podjetniki in delavci. Delokrog tem zavarovalnim zavodom bi bil določen, krajevno omejen za vsaki zavod; po pravilu bi tak delokrog obsejal okrožje jedne trgovske in obrtne zbornice, toda v jednem takem okrožji vsa obrtovanja in vršila, ki so se zavarovati dolžna. V svojej notranjej ustrojbi naj bi te zavarovalnice bile uravane po načelu vzajemnosti, a omejene bi morale biti le na obligatorno zavarovanje proti nezgodam. Upravljane naj bi bile v prvej vrsti od deležnikov, kar se da samoupravno, a tudi država naj bi jih s posebno oblastjo smela nadzirati in v njih poslovanje sezati.

V splošnem pogledu se le-ti naše vlade nasveti ujemajo z zakonom o zavarovanji proti nezgodam, kateri je predlaskim za nemško državo predložen bil nemškemu državnemu zboru; toda gledé ustrojbe tacih zavarovalnic se avstrijsk načrt od nemškega bistveno razlikuje in po sodbah strokovnjakov tudi odlikuje. Knez Bismarck hotel je za razne obrtnosti imeti obrtna sodružja in tako po različnosti nezgod in nevarnostij razrediti zavarovalne zadruge, a to je dajalo največ napotja, da se zakon odobrili ni. Predloga naše vlade ne pozna tacih obrtnih družb, nego vse obrtnosti ona združi enakomerno v taisto zavarovalno skupino, naj so bolj ali manj nevarne. V jednem zavarovalnem okraji pa bode za razne obrtnosti več nevarnostnih razredov.

V naslednjem hočemo zbrati najpoglavitniše misli in določbe naše vlade o zavarovanji delavcev

iz njenega načrta, čegar usoda se bode kmalu jela odločevati v državnej našej zbornici.

Vsi delavci in poslovatelji, ki imajo opravilo v fabrikah, v rudnikih in k le-tem spadajočih delokrogih, v talnicah, pri lomih in v ladjarnicah, so proti nasledkom pri delu zvršivših se nezgod zavarovani, kakor velijo tega zakona določbe. To pa ne velja za poslovatelje, če njih zaslužek v mezdi ali plači in družih dohodkih iz tega dela na leto preseza osemsto goldinarjev.

Takisto so zavarovani delavci, kakor tudi poslovatelji z zgoraj označenim letnim zaslužkom taki, kateri:

- služijo obrtovanjem, ki se pečajo s stavljenjem zidovanj, ali imajo sicer opravila pri stavljenji zidovanj;
- ki imajo opraviti pri delih, pri katerih se rabi parne kotle ali taka gonila, da se jih mora goniti z elementarno močjo (z elektriko, vročim zrakom, s sapo, plinom, soparo, z vodo i. dr.) ali pa z živalimi;
- ki imajo posla pri delih, v katerih se proizvaja ali pa upotrebljuje raznesljive tvarine.

Za delavce, oziroma poslovatelje je po zakonu smatrati tudi učence, volontérje, praktikante in druge osebe, katere zavoljo nedovršene vzobrazbe nemajo še nobenega ali pa malo zaslužka.

Določb tega zakona ne gre uporabljati na železnice in plovstvo; to bi se smelo zgoditi samo tedaj, ako bi železnocestno ali plovstveno delo integrujoče spadalo v poslovanje, katero se je zavarovati dolžno.

Takisto tudi ta zakon ne velja za uradnike, ki so v državnej, deželnej ali občinski službi, niti za uradnike, ki imajo pravico do kakega pokojninskega zaloga.

Kot plača ali mezda v smislu tega zakona se štejejo tudi tantjeme in dobitki v surovini. Letih prihodkov vrednost je uračunati po srednjih cenah dotičnega kraja.

Zavaruje se tisto, kar ta zakon določuje kot povračilo škode, katera nastane vsled telesnega poškodovanja ali vsled smrti zavarovanega.

Ako si zavarovani telo poškoduje, ima biti s tem odškodovan, da dobiva prihodnino (rento), počenši s petim tednom, ko ga je bila zadela nezgoda, naprej tako dolgo, da si more zopet kaj prislužiti ali pridobiti.

LISTEK.

Časnikarstvo in naši časniki.

(Odgovor g. prof. Šukljeju.)

(Dalje.)

Prav zlobno pa prof. Šuklje zavija moje besede o oglasniku „Ljubljanskega Zvona“. Podlistkar je pisal („Slov. Narod“ od 26. dne januarja): „Po vsej pravici in resnici se je opustil z lanskim letom rečeni oglasnik, ki je bil popolnem nespodoben lepemu „Ljubljanskemu Zvonu“. Morebiti se je bil opustil po nasvetu rečenega g. profesorja. Ta prebrisani Stritar res ve povsodi pravo pogoditi. In vender je jedenkrat prvakom toli presedal.“ Tako je pisal podlistkar. Kdo bi iz teh besed mogel izviti kako prilizovanje proti g. Stritarju? Čitatelj naj pazi tudi na podčrtano besedico morebiti! Dalje, kdo razen razdraženega prof. Šukljeja bi iz onih besed mogel izviti kako zbadanje ali napadanje sedanjega in tadanjega urednika „Ljubljanskega

Zvona“? A prof. Šuklje prav samovoljno prestvarja pomen najnavadnim besedam. Podlistkar ni drugzega trdil, da je bil oglasnik neprimeren, nespodoben le poznanskemu „Zvonu“; in to trdi še danes ter je pripravljen, to še dalje zagovarjati. Dalje je poudarjal, da se je neprimeren oglasnik opustil. Pristavljeni stavek pa dovolj razjasnuje prva beseda „morebiti“. Podlistkar brez imena se bi prilizoval Stritarju in Levstiku! Ali preučeni prof. Šuklje ni zapazil navskrižnosti, koliko nezmisel je zapisal z rečenim očitanjem? A kaj je taka nezmisel mari učenjaku Šukljeju; dovoljno mu je bilo, da je z njo le napisal poldrugí predel svojega podlistka ter v njem po svojej navadi zabavljal spisovatelju. Kar je podlistkar v podlistkih na več mestih očital učenjaku, moral bi mu tudi danes z ozirom na njegove dopise v „Edinosti“ očitati: pomanjkuje mu zelo premišljenosti, praznih besed pa ima na ostajanje.

Poslej se Šuklje z nova spravi na učenjaški prestol ter hoče podlistkarja poučevati o začetku feuilletona. Vsa ta vaša pisarija je le publo in

prisiljeno šopirjenje z vašo učenostjo, s katero bi radi nerazsodne čitatelje slepili. Pravo je le to, kar je podlistkar v „Slov. Narodu“ (24. dne januarja) napisal o začetku, o porodu podlistka. Ne mislite, da jaz nesem poznal J. L. Geoffroya, a z ustanovitvijo podlistka ta abbé ni imel v prvej vrsti nič opraviti. Ustanovil je podlistke Bertin Starejši, ki je v svojem „Journal des Debats“ precej zbral več spretnih pisateljev podlistkov — in mej temi podlistkarji se je ravno vaš Geoffroy najbolj odlikoval. Z mojimi podlistki v „Sl. Narodu“ pa nema ta Geoffroy prav nič opraviti. Na dan ga je porinila le Šukljeva učenost, ki ga po mali knjigi Hatinovi imenuje roi du feuilleton. Ko bi podlistkar hotel se tako šopiriti, popravljal bi tu našega učenjaka in njegov izvornik, ter rekel, da so ga istodobni pisatelji in izobraženci imenovali le monarque des feuilletons. Na Šukljevo osebo in njegovo kritikovanje mojih podlistkov (časnikarstvo in naši časniki) meri tudi zadnja vrstica na smrt Šukljevega Geoffroya napravljenege epigrama:

Dobiti v smislu zakona znesek prihodnine, se najprvo iznajde zaslužek, ki ga je poškodovani v zadnjem letu imel od dela, pri katerem se je ponesrečil. Ako poškodovani ni bil celo leto, katero je od nezgode nazaj šteti, v tem delu, ondu se prihodnina ravna po tistem zaslužku, ki so ga v le-tej dobi poprek imeli delavci iste vrste pri istem delu ali pri sosednem istorodnem poslu. Če delo po svojem svojstvu ne traje celo leto, nego le določeno dobo, ima se torej pri preračunjenju poprečne dnevne mezde za delo ozir jemati le na število delavnikov v onej dobi. Ako se slučajno pretrga, na to se ne gleda.

Poprečni dnevni zaslužek tristo krat vzeti velja za letni zaslužek od dela. Kar pri tem tako dobljenem letnem zaslužku znaša več kot 800 gl., tisto se ne računa. Letni zaslužek učenec, volontirjev, praktikantov in drugih oseb, ki zavoljo nedovršene vzobrazbe nemajo nobenega zaslužka od dela ali ga imajo le malo, je nastaviti v tistem znesku, ki ga in kolikor ga obseza najnižji letni zaslužek polnoplāčevanih delavcev, oziroma poslovalatjev iz iste vrste, za katero se oni vzobrazujejo in pripravljajo; toda ta letni zaslužek sme kazati največ 300 gl.

Prihodnina znaša za popolno nesposobnost, prislužiti si kaj, kolikor dolgo to trpi, šestdeset procentov letnega zaslužka delavskega. Če pa je poškodovanca nezgoda napravila le deloma nesposobnega za delo, tedaj se dobi za dobo te nesposobnosti le del popolne prihodnine; ta se ravna po sposobnosti za zaslužek, ki je ponesrečenemu še ostala, ne sme pa poskočiti nad 50 procentov letnega zaslužka delavskega. Poškodovani nema pravice do povračila, če si je nezgodo nališč, z namerano nakopal.

(Konec prih.)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 7. marca.

V predvčerajšnji seji budgetnega odseka državnega zbora staval je prošnjo Henrik grof Clam Martinic, da bi specialni poročevalci zastopali njegovo poročilo v zbornici. — Izmej levitarih oglašili so se sledeči govorniki k generalnej budgetnej debati: Carneri, Schaup, Plener, Weithof, Menger, Wiesenburg, Hellsberg, Auspitz, Reschauer, Widauer, Jaques, Herbst in Weeber. — Desnica državnega zbora se prizadeva, da bi se v tem zasedanji prišel na vrsto zakon o uredenju duhovskih plač.

Organizacijski načrt za reformo častniškega kora, kateri se bode predložil delegacijam, določuje, da bodo vojaški zdravniki popolnem jednaki aktivnim častnikom. Vojaški zdravnik, kakor sanitetni častnik imel bode iste vojaške časti in predpravice, kakor vsak drugi aktivni častnik. Civilna praksa se jim ne bode prepovedala. Josipova akademija za izobraženje vojaških zdravnikov se bode zopet ustanovila, in ne bode samo koviikt, ampak popolna medicinska fakulteta. Medicinci se bodo vzprejemali za jednoletno prostovolje še le, kadar dobé doktorstvo.

Vnanje države.

Obletnica proklamacije Srbije kraljestvom se je predvčeraj obhajala v Belem gradu. Že prejšnji večer je 21 strelav iz topov naznanilo začetek svečanosti. Popoldne podal se je kralj s kraljico v cerkev, mnogobrojno zbrano ljudstvo, ga je pri tej priliki pozdravljalo. Po končani božji službi defi-

lovala je pred kraljem vojaščina. Potem je bil velik vsprejem pri dvoru, vsprejeti so bili diplomati, metropolit, državni svetniki, aktivni in bivši ministri. Popoldne je bila ljudska veselica, zvečer pa razsvetljava.

Ruski general Černjajev imenovan je članom vojnega sveta in general Rosenbach generalnim gubernatorjem Turkestanu in vojaškim poveljnikom turkestankega vojaškega okraja. — Ruska vlada misli v svojih južnih krajih ustanoviti več vinorejskih šol. Rusija ima zlasti na Kavkazu jako ugodne kraje za vinoreje, in v dobrih letinah pridelava se v teh krajih 13 milijonov veder vina. A kletarstvo je še na tako nizkej stopinji, da to vino skoraj ni za kupčijo. Ta nedostatek hoče vlada odpraviti z vinorejskimi šolami.

Nemško-rusko prijateljstvo je še vedno jedno glavnih predmetov mejnarodne politike v časniki. Tako je Berolinski dopisnik angleškega konservativnega organa „Standarda“ pisal svojemu listu, da se je mej Nemčijo in Rusijo sklenila zveza na pet let, in celo objavil razne podrobnosti te zveze. „Agence Havas“ je pa izvedela iz Kolina, da se mej Rusijo in Nemčijo ni sklenila nikak niti ofenzivna, niti defenzivna zveza, a se je samo obnovilo prejšnje prijateljstvo. Avstrija dozdej tudi ni imela pri tem nič opraviti. Rusija je samo zato zagotovila si nemško prijateljstvo, da jej Nemčija kedaj ne bode sitnosti delala, ko bi se zapela v kako vojsko. Rusija se je k večjemu zavezala, da v kakoj nemško francoskej vojski ostane neutralna. Zato se pa Franciji ni bati nemško-ruskega prijateljstva. Rusija se tudi ni zavezala, da odmakne svojo konjico od nemške meje, kar bi bilo nespametno, ker Nemčija vedno utrjuje svoje trdnjave pri tej meji. „Moskovskija Vjedomosti“ pa vidijo v nemško-ruskem prijateljstvu garantijo za evropski mir.

V italijanskej zbornici je predvčeraj objavil poslanec Bruniatte, da bode svojo interpelacijo o dogodkih v Sudanu utemeljil še le pri posvetovalni budgeta za vnanje ministerevstvo. Minister vnanjih zadev Mancini obrnil se je potem na poslance Cavalletto, da tudi svojo interpelacijo o tem, kake naredbe je storila vlada za varstvo italijanskih državljanov v Egiptu do tedaj odloži. — Zdujio nedeljo bile so volitve v mnogih večjih mestih, v Genovi, Turinu, Brescii, Florenci in Sieni, skoro povsod zmagali so vladni kandidati. To je tolažba za vlado, katere položaj se je bil poslednji čas precej omajal.

Francoska zbornica je v ponedeljek vsprejela določbo šolskega zakona, ki prepoveduje učiteljem biti organisti, meznarji in strezniki pri cerkvah, s 386 proti 75 glasom. — Kakor se poroča Reutersjevemu Bureau iz Hai Phonga, bili so v večjih krajih v Tonkingu mali boji. Vreme je tam deževno.

Včeraj se je sešel nemški državni zbor. Ni verjetno, da bi to zasedanje bilo posebno plodovito, kajti že davno je nemški državni zbor prazna senca. Naj se tudi ustavlja knezu Bismarcku, kakor hoče, nazadnje mu pa le mora pritrditi. Kancelar je zatri vse parlamentarno življenje v Nemčiji. V zveznem svetu sede sami kimovci, ministri plešejo, kakor on jim gode, in v državnem zboru se pa vedno dobi kaka stranka, ki Bismarckovim načrtom pomaga do večine. Zato nemški kancelar tudi ni izbirčen, na katero stranko se opirati; zdaj so dobri liberalci, zdaj konservativci, zdaj katoliki. S tem se on ne da prestrašiti, ako se tudi kaka njegova predloga zavrže, kajti gotovo pride v drugem zasedanji na vrsto, in to tolikokrat, da je vsprejeta. Tako zdaj pride zopet na vrsto vojaški pokojninski zakon, zaradi katerega sta že lani odstopila dva ministra. Poleg tega pride v tem zasedanji na vrsto nadaljšanje naredb proti socialistom, čemur je že pritrdil zvezni svet, in zavarovanje delavcev proti nezgodom. — Ledohovskega sfera je definitivno rešena. Kmalu se bode imenoval nov škof za Poznansko škofijo. Prusija bode neki predlagata kardinala Hohenahe.

Turčija misli obrniti se s posebno noto na velevladi, da Anglija hoče v Sudanu ustanoviti tekmujočo mahomedansko vlast. To se je zgodilo, kakor trdi turška vlada, s tem, da je general Gordon dal Mahdiju nekaj ozemlja, katero je pripadalo turškemu sultanu. Za to noto se evropske vlasti najbrž ne bodo nič zmenile. — Turška vlada izvedela je, kakor se poroča iz Londona, da Rusija nabira vojsko na azijskej rusko-turškej meji, ter z živževom in strelivom zaklada Kars. Najbrž je to vse izmišljeno.

Predvčeraj je angleška vlada parlamentu predložila modro knjigo. V njej je neka Pagetova depeša iz Dunaja, v kateraj poslanik objavlja, da je razložil avstrijskemu ministru vnanjih zadev, da Anglija ne misli prisvojiti si Egipta, pa tudi ne upejlati angleškega protektorata; vojakov pa ne more preji odpoklicati, dokler se red in varnost zopet ne ustanovi. Kalnoky mu je pritrdil, in izjavil, da se nada, da nobena vlada ne bode delala ovir. Razgovorjanja Granvilla z Musurus pašo bila so čisto akademična. Ker sultan nema dovolj denarnih sredstev, da bi mogel pomagati Egiptu, ali poseči v Sudan, morala je to storiti Anglija. Zato pa ni nobenega sovraštvaja mej Anglijo in sultanom.

Dopisi.

Z Gorenjskega 6. marca. [Izv. dopis.]

(Iz učiteljskih krogov.) Ali so učiteljice po jednorazrednicah na svojem mestu? Vsakovrstna pedagošična načela so se že vsestransko pretresovala, a o tem važnem slučaju se nihče ne oglašuje.

Vsaki trezno misleči šolnik bo omenjeno vprašanje, rečem na zakon oprto vprašanje, zanikal. Zakon od 29. aprila 1873. leta §. 15. že veleva: „Za poučevanje dečkov, bodi si, da so v posebnih razredih ali združeni z dekleti, smejo se ženske jemati le za prva štiri leta“. Tako zakon.

Mislimo si učiteljico, katera je dovršila svoje študije. Ponosna, polna lepih domišlij o bodočem njenem poklicu in delovanji v splošno omiko prostega ljudstva, dobi službo na jednorazrednici v kakoj gorskej vasi, v koji ne najde človeka, da bi se ž njim dostojno meniti mogla. Ljudje jo gledajo po strani, posmehujejo se jej in šolska mladina jej že poprej vojsko napoveduje, predno vstopi v šolsko sobo.

Taka nežna gospica jame poučevati 12, 13 in 14letne poredne dečke! Kreпка, neupogljiva roka vnetega učitelja bi jih komaj ukrotila, kako bi to bilo moč slabej učiteljci? Mari li z jezikom, kar se je že čestokrat pripetilo! Da v takej šoli dobrih uspehov pričakovati ne moremo, razume se samo ob sebi.

Kaj pa odgoja? O tej niti govoriti ne moremo! Rahločuteča učiteljica ne poma nravi prostega naroda, ker ž njim do sedaj navadno še občevala ni. Poslušuje se pri vzgoji svoje nadopolne mladine vzgojevalnih pripomočkov, s kojimi doseže navadno ravno nasprotno, kar namerava. Po pravici tedaj ljudstvo kliče: „Proč z učiteljicami iz jednorazrednic, dajte nam krepkih učiteljev!“

Ali pa šolske oblasti tudi poslušajo v tem slučaju glas našega kmeta? V izgled samo jeden slučaj. O decembru pr. l. razpisana je bila služba na jednorazrednici v Dovskem. Tamošnja učiteljica je bila dobila stalno službo na dvorazrednici (kjer bi bila gotovo bolj na svojem mestu) v Brezovici. Kakor mi je dobro znano, prosila sta za to službo dva učitelja, jeden starejši, tedaj z večletno prakso, drugi mlajši z dostojnimi študijami. Učiteljica gre

Il est mort! — Ce soir on l'inhume.
De quel mal? Je ne sais. — Je le devine moi;
L'imprudent, par mégarde aura sucé sa plume!

Tega Geoffroya (najboljšega francoskega podlistkarja, za tem je Hoffmann) delovanje in neznačajnost pa je prav po nepotrebnem v svojo kritiko zmašil prof. Šuklje, menda samo kot dokaz svoje učenosti!

V obče pa ni res, kar zgodovinar Šuklje tako oblastno trdi, da bi „Naprej“ ne imel listkov. Piše namreč v 13. štev. „Edinosti“: „Vzel sem v roko ta zares izvrstni list („Naprej“), pregledal in premetaval sem vse številke od 2. januarja do 29. septembra 1865, toda v svojo sramoto nisem našel ne jednega sestavka, katerega bi mogel po obliki in vsebini uvrstiti mej feuilletone!“ A kritik Šuklje je menda posamične liste „Napreja“ menda res le premetaval, sicer bi bil našel, da je „Naprej“ pričel prinašati izvirno povest „Deseti brat“. Ta povest tiskala se je sicer na 4. strani, a zaradi tega je menda Šuklje sam ne bode prišteval dopisom, borsnim poročilom ali pa

tržnim cenam. Tedaj nekoliko več natančnosti in našel bi bil tudi feuilleton. A kako bi bil pa potem mogel zabavljati? V tem grmu tiči zajec! Sedaj pa bode v svojo sramoto moral priznati, da tudi on (Šuklje) ni nezmojljiv, a kljub svojjej površnosti preveč ohol.

Popolnem napačne so naslednje trditve prof. Šuklja, ki pravi: „Slovenski feuilleton je ustvaril „Slovenski Narod“, po vzgledu tujih časnikov — mi pa v svojem listu niti prostora nesmo imeli, da bi bili podlistkovali“. Napačna, pravim je ta trditve, ker pisatelj teh vrstic za gotovo vé, da je že Celovski „Slovenec“ leta poprej prijavljjal podlistke; podlistkar sam jih je več v njem objavil. Po takem bi bil Celovski „Slovenec“ ustanovitelj slovenskih podlistkov.

Podlistkar bil bi pa jako hvaležen kritiku Šuklju, ko se bi mu bilo zljubilo po znamenih v „Slov. Narodu“ danih, poiskati ona dva podlistka, katera smo o svojem času g. L. pripisovali. Ranjki Gl. je, vsaj takrat se je v obče tako govorilo, nabral dotično najvažnejše gradivo, g. L. pa je spisal onih par zbadljivih podlistkov. Jaz se jih še dobro

spominjam, le tega ne vem, kje so bili prijavljeni. Pred par meseci sem bil o njih vprašal nekega veljavne Slovenca, kateri se jih je tudi precej živo spominjal ter mi rekel, da jih je najbrž bil prijavil „Naprej“. Šukljeva prej omenjena pomota nastala je najbrž zato, ker se o času Celovskega „Slovenca“ še nikakor ni brigal za slovenske časnike. Celovskega „Slovenca“ pa najbrž ni v našej licejalnej knjižnici, da ga prof. Šuklje ni mogel pri tej priliki spraviti domov.

S tem sem naštel vse grozne pomote, katere je ta učeni kritik zasledil v mojih podlistkih. Pomote so tri, neznatne, podlistki pa tako mnogobrojni, da so v nepretrganej vrsti izhajali v „Slovenskem Narodu“ od 4. dne decembra l. l. do 29. dne januarja t. l. Potrpní in razsodni čitatelj naj sam pregleda moje podlistke in doslej obravnane kritične tri dopise prof. Šuklja v tržaški „Edinosti“ in rad mi bode priznal to nepremišljeno pristranost, to slepo strast kritika Šuklja. Veliko kodajec, malo jajec, a da se olikanemu temu kritiku ne bode zdelo to preveč po gorjansko, recimo rajši: Beaucoup de coquet, peu d' effet. (Dalje prih.)

na svoje novo mesto, a pokažejo se zapreke, stavanja ne more dobiti, spravi zopet svoje reči skupaj in hajdi, nazaj v Dovsko! Prosilcema sta se vrnila prošnji z opazko, da se je s to službo drugače uredilo! Ne le, da se s takim ravnanjem napredek v ljudskem izobraževanju in omiki ovira, vprašam le, čemu je učitelju stalno nameščenje? Učiteljica lahko ostane provizorično nastavljena na jednorazrednici, dokler se jej zljubi, saj se jej ni bati za službo. Veliko je učiteljic, katere že po več let delujejo po jednorazrednicah, a njih službe se niti jedenkrat še niso razpisale, kar zakon tudi veleva.

Pokazati sem hotel, da c. kr. okrajne šolske oblasti premalo pazijo na to, da bi se izvrševal §. 15. prej omejenega zakona. Da, še celo nadučitelj naletiš, da se za take zapovedi, vedoma ali nevedoma, nič ne briga. Kaj poreče kedo k temu, da nadučitelj na dvorazrednici tam gori nekje na Gorenjskem prepusti zaradi „komoditete“ v svojem gornjem oddelku skoraj najvažnejši predmet v ljudskeji šoli, spisje, učiteljici! Ne le, da je to goropadna nezmysel spisje od splošnega jezikovnega pouka ločiti, kar pedagogično izobražen učitelj niti misliti ne more, je to tudi v kvar vsemu jezikovnemu pouku, in nasprotuje terjatvam zakona.

—e—

Iz Doliča na Štajerskem 5. marca. [Izvirni dopis.] Preteklo leto začeli smo tukaj pri sv. Florijanu v Doliču na to delati, da se združi vsa fara, ki šteje nad 1300 duš in je zdaj razdeljena v občine in spada pod dva sodnijska okraja, v jedno samostaino občino. Ko bi se to zgodilo, premaknila bi se Slovenjgograško-Konjiška okrajna meja proti vzhodnjemu Vitanju na Lošberg, ki je ravno v sredi obeh okrajev. S tem namenom in delovanjem pa smo napravili velik strah Vitanjskim „purgarjem“, ki se so menda zbal, da bi se s tem kakih dohodki odtegnili tržanom, morebiti pa tudi zaradi tega, da bi županstvo Spodnji Dolič v rokah gosp. Pučnika ne moglo in ne smelo več strahovati in na razne načine kaznovati polovice prebivalstva v tej fari. Da bi tedaj zabranili naše pošteno delovanje, jeli so si Vitanjski tržani izmišljati čudne stvari. Gospodarje, ki bi se k nam pridružili, strahili so, kričeli na vse grlo, da jih čaka 4 do 5 tisoč gotovih stroškov. A ker je vsak pameten gospodar takoj uvidel, da je to prazna, presuknili so plašč in začeli obetati in slepiti, da se v kratkem ustanovi v Vitanju c. kr. okrajna sodnija. In res so mogočno posegli v svoje žepe ter zbrali 125 gl. denarja v to svrho. V Vitanju naj bi tedaj bila c. kr. okrajna sodnija za 4700 prebivalcev, to je Vitanjske okolice, katere vsi državni davki ne dosežejo niti stroškov, kar bi jih sodnija v Vitanju prouzročila. Zares, svetovati bi bilo prebrisanim Vitanjčanom, naj gredo nekdanje slavne Lemberžane za svet vprašat, ker jim je pometi res krvavo potreba. — Če se stvar dobro premisli in modro sodi, je prizadevanje Vitanjčanov, dobiti sodnijo, le voda na naš mlin, ker bi vlada mali in najbolj oddaljeni kos Konjiške sodnje gotovo rajši pridružila najbližnjemu sodnijskemu in političnemu okraju, kakor pa v Vitanju napravila novo sodnijo. — Vse delovanje tukaj, kakor tudi pri sv. Joštu na Kozjaku gre jedino na to, da se odločijo farani tujih občin, kamor moramo veliko plačevati, sami pa pomanjkanja trpimo, da se jedenkrat odpravijo neprilicne meje, ki so se nekdanj potegnile, ko tukaj še fare ni bilo, in da se vse tako zaokroži, da bi bilo ljudstvu in dotičnim oblastinjam na korist. Ko bi se naš namen izvršil, ne bilo bi občinam nobene škode. Občina Mislinjska, ki plačuje nad 2800 gl. direktnega davka, odstopila bi St. Florijanski del, a ostalo bi jej še davkoplačevalcev, ki plačajo 2000 gl. direktnega davka na leto in to bi bili sami St. Iljski farani. Konjiška pa tako odstopi nam 8 posestnikov, namesto njih pa bi dobila ves ostali Spodnji Dolič (39 posestnikov domače fare), kar jej je tudi po volji. Spodnji Dolič seveda bi se razcepil, to pa bi bilo ravno dobro, ker bi se odstranile sedanje neprilike. Kozjak razdelil bi se po farnej meji. Občini Velenje in Sv. Janž odstopiti mu 15, velika občina Dobrna pa 18 malih posestnikov. Slednja se še kuja, a ravno ona bi se morala prva potezati, ker bi potegnila 42 drugih posestnikov v domači Celjski okraj, ki bi potem dobil novih dohodkov. Ko bi se ta načrt izpeljal, bil bi vsem v korist, sedanje daljave bi se skrajšale in odpravilo mnogo dolgih potovanj in neprimernih stroškov.

Domače stvari.

— (Častno meščanstvo.) Zastop mesta Kastva imenoval je v seji v 29. dan februarja gg. Andreja Štrka, kanonika v Trstu in Vekoslava Spinčiča, nadzornika v Kopru, častnima meščanoma.

— (Imenovanje.) G. Jakob Mankoč, praktikant pri carskem uradu v Trstu imenovan je asistentom.

— („Glasbena Matica“) priredi v nedeljo 9. t. m. popoldne ob 2. uri v čitalnični dvorani z gojenci glasbene šole javno skušnjo, h kateri uljudno vabi stariše učencev in učenk, ude čitalnične in sploh vse prijateljje glasbe odbor.

— (Slovenskega društva odbor) izda v kratkem zanimivo knjižico v 2000 izvodb. Društveniki se prosijo, naj blagovoljno uplačajo letnino za 1884 l.

— („Südsteirische Post“) došla nam je danes v 2. izdaji. Okrožna sodnija Celjska ustavila je list za tako dolgo, da se naznani drug urednik, namesto g. Fr. Škovška, ki ne zadostuje zahtevam tiskovnega zakona. Odgovorno uredništvo prevzel je sedaj g. Josip Rapoc, meščan in posestnik v Mariboru. — Založništvo lista je v sodnijskeji preiskavi.

— „Slovenski Gospodar“ došel nam je redno. Kot odgovorni urednik je podpisan I. M. Jereb, sicer pa list sam o tej afəri popolnem molči. — §. 11. tiskovnega zakona se do zdaj še nikdar ni tako tolmačil, kakor „Slovenskemu Gospodarju“ in „Südsteirische Post“ nasproti.

— (Novačenje) za Ljubljansko mesto se je danes pričelo in se jutri nadaljuje in konča. Novinci vriskajo po mestu, vendar se obnašajo dosti mirneje ko prejšnja leta.

— (Porotne obravnave) bodo končane še le 21. t. m. Razun že naznanjenih obravnav, pridejo še na vrsto: 17. marca dve obravnavi: Ferdinand Stavec, umor in Marija Erzar, detomor; dne 18. marca; Miha Lozar, uboj; 20. marca: Anton Germek, tatvina, rop in motenje vere in 21. marca: Dragotin Treo, umor.

— (Izpred porotnega sodišča.) Dne 6. marca je bil zatočen Lovro Gabrovič, 25 letni kmetski fant iz Zlatega polja, Brdskega sodnijskega okraja, hudodelstva uboja. 3. novembra l. l. stepla sta se z njemu sovražnim 26 let stari kmetskim fantom, Francetom Us-om z Vrha, in Gabrovič je Us-a udaril po glavi, da je slednji, ker mu je črepinja počila, umri 25. novembra 1883. Porotniki so zatočenca krivega spoznali uboja in Gabrovič je bil obsojen na pet let težke ječe, poostrene s postom

— (Kranjska hranilnica) imela je včeraj svoj redni občni zbor. Računskemu poročilu povzamemo, da se je upravno premoženje v preteklem letu za 970.480 gl. 47 kr. pomnožilo, tedaj narastlo na 18.769.501 gl. 94 kr. Od tega premoženja je na zemljišča izposojenih 9.791.739 gl. 32 kr., na državne papirje in na zlati in sreberni denar 85.560 gl., na eskomptovane menjice 325.300 gl., v državnih papirjih, odveznih obligacijah, zastavnih pismih in delnicah naloženih 6.375.045 gl. 92 kr., pri denarnih zavodih 1.053.528 gl. 30 kr., posojilo kreditnemu društvu hranilnice 128.005 gl. 54 kr., posestva hranilnice so vredna 528.944 gl. 78 kr., gotovine 217.153 gl. 42 kr. Dobička za 1883 je s priračunjenim kursnim dobičkom (58.521 gl. 3 kr) vkupe 199.533 gl. 4 kr. Iz tega dobička odločile so se za občno koristne in dobrodelne namene naslednje vsote: Ubožnemu zavodu 2350 gl.; za podpore potrebne gimnazije: v Ljubljani 200 gl.; v Kranji 50 gl.; v Kočevji 200 gl.; v Rudolfovem 100 gl.; za realce v Ljubljani 200 gl.; učiteljskemu izobraževališču v Ljubljani 100 gl.; I. mestni ljudski šoli 150 gl.; II. mestni ljudski šoli 250 gl.; „Narodni šoli“ 200 gl.; za Schulpenig 200 gl.; za razdelitev učil ubogim deklicam pri Uršulinkah v Ljubljani 200 gl.; pri Uršulinkah v Škofji Loki 100 gl.; protestantskeji šoli 350 gl.; za šolsko mladino na deškeji ljudskeji šoli v Rudolfovem 100 gl.; na dekleškeji ljudskeji šoli 50 gl.; za revne učence podkavske šole 100 gl.; za revne učenke na tukajšnjeji dekleškeji šoli 100 gl.; za kandidatinje učiteljstva na izobraževališču 100 gl.; na dekleškeji šoli v Kočevji 50 gl.; za gorenje razrede meščanske šole na Krškem (za kranjske učence) 50 gl.; za učence šole na barji 50 gl.; za obrtne pripravljalne šole 1. in 2. razred 100 gl.; za filharmonično društvo vkupe 800 gl.; „Glasbeni Matici“ 50 gl.; zavodu otročičev 200 gl.; bolnišnemu

podpornemu društvu 100 gl.; prostovoljni požarni brambi 500 gl.; otročeji bolnici Elizabetišče 200 gl.; v podporo iz bolnice odpuščenih ozdravelih 200 gl.; za prosto hrano ubogim kranjskim vseučiliščnikom v Gradci 100 gl.; za delavsko bolnišino in invalidno blagajno 100 gl.; društvo tiskarjev itd. 50 gl.; delavskemu izobraževalnemu društvu 50 gl.; gledališču 450 gl.; društvu kat. rokodelskih pomočnikov 50 gl.; Vincencijevemu društvu za podporo hiralnice 200 goldinarjev; deškemu pribežališču 200 gl.; deškemu sirotišču 300 gl.; dekleškemu sirotišču 200 gl.; Vincencijevi konferenci sv. Jakoba 100 gl.; društvu zdravnikov na Kranjskem 300 gl.; kranjskemu muzeju za predzgodovinska izkopavanja 200 gl.; čebelarskemu društvu 50 gl.; patrijotičnemu pomočnemu gospejskemu društvu za Kranjsko 600 gl.; hranilnemu in posojilnemu društvu 200 gl.; strokovnej šoli za lesno obrt v Kočevji 500 gl.; ribiškemu društvu 50 gl.; društvu dam kršč. ljubezni sv. Vincencija de Paula vsega vkupe 600 gl.; trgovskemu bolniškemu in penzijskemu društvu v Ljubljani 300 gl.; c. kr. dež. vladi za napravo nujno potrebnih ljudskih šol na Kranjskem 6000 gl.; ljudskeji kuhinji (za dijake) 50 gl.; za izdajo pisemske in registne knjige vojvodine Kranjske 200 gl.; nemško-avstrijskemu planinskemu društvu (oddelek Kranjska) 200 gl.; novemu tiskarskemu društvu v Kranjskeji 150 gl.; prostovoljnim požarnim brambam: v Črnomlju 200 gl., v Ratečah 100 gl., v Höfflernu 40 gl., v Radovljici 100 gl., v Kropi 100 gl., v Metliki 100 gl., v Dolenjem Logatci 60 gl., v Horjulu 30 gl., v Kočevji 200 gl., Kočevkeji Reki 50 gl., v Vipavi 50 gl.; kmetijskeji družbi za živinsko razstavo 500 gl.; za obrtno šolo 100 gl.; Čitalnici za podelitev obleke otrokom 250 gl., za Božičnico v zavodu otročičev 200 gl., vkupe 20.580 gl.

Reservni zaklad narastel je na 1,849.904 gl. 2 kr. Na zemljišča posodilo se je 288.385 gl., 208.634 gl. 33 kr. se je posojil nazaj plačalo. Prošenj za posojila ušlo se je 321, odbilo se jih je 66, povoljno rešilo 255. V zastavnici ušlo se je 25.231 komadov za 102.004 gl., rešilo pa 24.476 za 102.615 gl. Promet bil je živahen. Odpravilo se je 101.696 strank, denarnega prometa je bilo 19.351.310 gold. 4 kr. — Korespondenčnih komadov bilo je 10.697.

— (Iz Pulja) prišel je te dni mornarski uradnik v Maribor, da najame 300 tesarjev, mizarjev, ključarjev in kovačev.

— (Ne nosi!) V Požegi odrekel se je odv. Anton Kovačević prava odvetovanja iz razloga, ker mu je po finančneji oblasti odmerjeno in nasloženo 80 gl. štibre, a on trdi, da mu advokacija ne nosi 80 gl. dohodkov tečajem jednega leta.

— (Slovensko bralno in podporno društvo v Gorici) vabi uljudno vse društvenike, da se uueleže v prav obilnem številu predavanj in domačih zabav, ki bodo 9. in 23. marca (obkrat v nedeljo) v društvenih prostorih na Travniku b. št. 16 ob 8. uri zvečer. Predaval bo obkrat g. Franc Podgornik in sicer: prvi večer: Kako so doslej delavce učili in vodili; drugi večer: Po čem imajo delavci hrepneti v sedanjem času. Zabava bo obsegla petje društvenih pevcev in prijazne domače razgovore. Posebno društvenikom delavskega stanja naj bosta ta večera toplo priporočena, dasi bosta tudi drugim udom zanimiva in koristna.

— (Razpisano je mesto) ravnatelja na deželneji sadje- in vinorejskeji šoli pri Mariboru. Letna plača 1600 gold., ki se po dovršenih 5 in 10 službenih letih poviša vsakokrat za 200 gl., prosto stanovanje, kurjavo in užitek ravnateljskega vrta. Ravnatelj mora razen vodstva zavoda poučevati najvažnejše predmete, voditi račune in blagajnico. Zmožen mora biti nemškega in slovenskega jezika, ko bi pa slovenski ne znal, ima dolžnost se naučiti. Do kdaj? ni povedano. Prošnje do 15. aprila t. l. na deželni odbor štajerski.

Telegram „Slovenskemu Narodu“:

Celje 7. marca. Vsled rekurza naših volitev Celjske okolice popolnem ovržena. Živio!

Najnovejše vesti.

Italjanskeji zbornici predložili so se načrti zakonov, po katerih se sestavi 24 novih baterij, 12 eskadronov konjice in 6 ženijskih kompanij. Nadalje se zahteva 240 milijonov za deželno obrambo. Ta vsota pa bi se razdelila na

